



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 26/2024-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Martinom Lieskovským, Farská 40, Nitra, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9CdoPr/5/2023 z 30. októbra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím všeobecného súdu uvedeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť, vec vrátiť na ďalšie konanie, priznať mu finančné zadost'učinenie 3 000 eur a náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľ sa žalobou domáhal zaplatenia 25 254,20 eur s príslušenstvom z titulu nevyplatenej mzdy, nepreplatenej dovolenky, neuhradených cestovných náhrad a vynaložených nákladov spojených s uplatnením pohľadávky, a to za obdobie rokov 2018 – 2020. Žalovaná sa v konaní bránila argumentáciou, podľa ktorej pracovný pomer so sťažovateľom, ktorý vznikol 22. novembra 2016 (pracovná pozícia vodiča v medzinárodnej kamiónovej doprave), bol ukončený ústne uzatvorenou dohodou o skončení pracovného pomeru k 31. decembru 2017.

3. Okresný súd Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 26. mája 2022 žalobu sťažovateľa zamietol. Po dokazovaní výsluchom svedkov (konateľ žalovanej, dispečerka žalovanej, účtovníčka žalovanej) dospel okresný súd k záveru, že sťažovateľ prišiel za konateľom žalovanej

s návrhom na skončenie pracovného pomeru dohodou a konateľ žalovanej túto dohodu prijal (akceptoval). Výpovede svedkov sa zhodli aj v tom, že sa tak udialo v posledný pracovný deň pred vianočnými sviatkami v roku 2017, t. j. v piatok 22. decembra 2017, a to v kancelárii firmy, kde sťažovateľ prišiel po dokončení jazdy a kde boli všetci vypovedajúci fyzicky prítomní (išlo teda o priamych svedkov tejto udalosti). Z tohto teda vyplýva, že zo strany sťažovateľa bol uskutočnený ústny návrh na uzavretie dohody o skončení pracovného pomeru, ktorý žalovaná prijala. Z výpovedí svedkov tiež vyplynulo, že sťažovateľ si hneď po odchode z kancelárie firmy 22. decembra 2017 šiel zobrať osobné veci a vypratať kamión. V kabíne kamióna nechal kľúče od kamióna, kľúče od areálu a jemu pridelený pracovný telefón nevyhnutný pre výkon jeho práce.

4. Obhajobnej verzii žalovanej nasvedčovali aj listinné dôkazy, a to listina o odhlásení sťažovateľa zo zdravotnej poisťovne, ktoré sa udialo 9. januára 2018 zaslaním príslušného formulára zdravotnej poisťovni žalovanou ako zamestnávateľom, odpoveď na lustráciu sťažovateľa v Sociálnej poisťovni, z ktorej vyplýva, že bol k 31. decembru 2017 zo Sociálnej poisťovne odhlásený, a predložené výzvy žalovanej z 24. januára 2018 a 28. júna 2018 adresované sťažovateľovi, v ktorých ho žalovaná vyzýva na osobné stretnutie, na ktorom sa jednak podpíše písomné vyhotovenie dohody o skončení pracovného pomeru a ďalšie dokumenty pre výstup zo zamestnania a jednak doriešia sťažovateľom spôsobené poistné udalosti a pokuty za prekročenie rýchlosti.

5. Napokon okresný súd svoje závery podporil aj preukázanou skutočnosťou, že sťažovateľ sa od 17. januára 2018 zamestnal u iného zamestnávateľa. Uznal síce, že zamestnancovi právne predpisy nezakazujú súčasne vykonávať viacero pracovných pomerov u rôznych zamestnávateľov, avšak z lustrácie v Sociálnej poisťovni vyplynulo, že charakter vykonávaných pracovných činností sťažovateľovi objektívne nedovoľoval súčasne a plnohodnotne vykonávať viacero pracovných pomerov u rôznych zamestnávateľov, čomu nasvedčuje aj fakt, že jeho pracovný pomer u žalovanej (pri ktorom bol dohodnutý maximálne prípustný 40-hodinový týždenný pracovný čas) aj nasledovné pracovné pomery nikdy neexistovali súčasne, ale vždy na seba len plynule nadväzovali.

6. Na odvolanie sťažovateľa Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom z 27. októbra 2022 prvoinštančný rozsudok potvrdil. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými i právnymi závermi okresného súdu. Sťažovateľ v konaní dôkazné bremeno neuniesol, keď bolo jednoznačne preukázané, že tvrdený nárok neexistuje. Skutkové závery okresného súdu totiž podľa názoru krajského súdu vylúčili akúkoľvek pochybnosť o tom, že sťažovateľov pracovný pomer u žalovaného skončil k 31. decembru 2017 ústnou dohodou. Sťažovateľ teda v pozícii žalobcu nepreukázal, že zamestnancom žalovaného bol aj po 1. januári 2018.

7. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), v ktorom dôvodil, že v konaní vypočutí svedkovia nepotvrdili, že k skončeniu pracovného pomeru malo dôjsť k 31. decembru 2017. Súd si v tomto dotvoril nevypovedané skutočnosti, čím porušil sťažovateľovo právo na spravodlivé súdne konanie. Závery súdov oboch nižších inštancií nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní. Odôvodnenie rozsudku krajského súdu je nepreskúmateľné a nezákonné, úvahy súdu, ktorými sa riadil pri hodnotení dôkazov, sú popísané nedostatočne, závery, ku ktorým súd dospel, nezodpovedajú vykonaným dôkazom. Sťažovateľ ako žalobca nie je objektívne schopný preukázať negatívnu skutočnosť. Dôkazné bremeno neuniesla práve žalovaná, ktorá nepreukázala, že skutočne došlo k skončeniu pracovného pomeru.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa odmietol. Konštatoval, že odôvodnenie rozsudku krajského súdu (v spojení s dôvodmi rozsudku okresného súdu) je dostačujúce. Dovolacie námietky skutkovej povahy nie sú podľa najvyššieho súdu bez ďalších relevantných skutočností spôsobilé založiť prípustnosť dovolania, keďže dovolací prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania. Okresný súd dospel k logickému záveru, že vykonané dôkazy v ich vzájomnej súvislosti svedčia o skončení pracovného pomeru, a to k 31. decembru 2017. Aj napriek tomu, že svedkovia explicitne neuvádzali dátum skončenia pomeru 31. decembra 2017, vyhodnotiac všetky posudzované okolnosti okresný súd ustálil tento dátum skončenia pracovného pomeru, pričom jeho záver nie je arbitrárny, ale vychádza z komplexného zhodnotenia všetkých okolností, ktoré v posudzovanom prípade vyšli najavo (nielen zo svedeckých výpovedí). Sťažovateľ si uplatňoval náhradu mzdy za obdobie od januára 2018, preto bolo podstatné ustálenie skutočnosti, či v januári 2018 ešte trval jeho pracovný pomer u žalovanej. Ustálený skutkový stav veci nenaruša, že jedna svedkyňa uviedla, že pracovný pomer skončil k 23. decembru 2017 a okresný súd na základe všetkých ostatných dôkazov ustálil, že k skončeniu pracovného pomeru došlo k 31. decembru 2017.

III.

Argumentácia sťažovateľa

9. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta záver všeobecných súdov, podľa ktorého k skončeniu jeho pracovného pomeru so žalovanou došlo k 31. decembru 2017. Súdny si dotvárali nevy povedané skutočnosti. Sťažovateľ kritizuje výhradu všeobecných súdov, v zmysle ktorej mal práve on preukazovať, že pracovný pomer trval aj po 1. januári 2018. Nemožno preukazovať negatívne skutočnosti, teda že pracovný pomer nezanikol. Naopak, práve žalovaná mala uniesť dôkazné bremeno vo vzťahu ku skončeniu pracovného pomeru k 31. decembru 2017, čo sa jej nepodarilo.

10. Sťažovateľ nesúhlasí s hodnotením najvyššieho súdu, podľa ktorého dovolacie námietky majú povahu nespokojnosti s výsledkom hodnotenia dôkazov. Podľa sťažovateľa náležitou ústnej dohody o skončení pracovného pomeru musí byť aj určenie presného dátumu skončenia pracovného pomeru. Citujúc svedecké výpovede z konania, vyjadruje presvedčenie, že z nich takáto náležitosť nevyplýva.

11. Sťažovateľ považuje za bežné, že po skončení jazdy vodič odovzdá papiere z jazdy a ide si vypratať vozidlo. Tieto skutočnosti preto nepreukazujú skončenie pracovného pomeru. To isté platí aj o nájdení si nového zamestnania, keďže právne predpisy viacero pracovných pomerov nezakazujú.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Rozsah ústavnej sťažnosti, ktorým je ústavný súd podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný, sťažovateľ vymedzil okrem iného tak, že za zásah označil uznesenie najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho. Čo sa týka dôvodov, ktoré taktiež určujú mantinely ústavno-súdneho prieskumu podľa § 45 zákona o ústavnom

súde, je ústavná sťažnosť orientovaná výlučne na skutkovú stránku sporu, v ktorom sťažovateľ vystupoval ako žalobca.

13. Aj najvyšší súd bol pri rozhodovaní viazaný dôvodmi sťažovateľovho dovolania (§ 440 CSP). Sťažovateľ ako dôvod prípustnosti dovolania i dovolací dôvod označil vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, ktorý spočíva v nesprávnom procesnom postupe súdu, ktorý ním znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Už ustálená dovolacia judikatúra (aprobovaná aj ústavným súdom) nedovoľuje v rámci dovolania podľa § 420 písm. f) CSP najvyššiemu súdu realizovať vlastné objasňovanie a vyhodnocovanie skutkovej stránky sporu. Zakazuje to § 442 CSP, podľa ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Na to sťažovateľa správne upozornil najvyšší súd v napadnutom uznesení v bode 20, kde však doplnil, že v rámci rozhodovania o dovolaní podľa § 420 písm. f) CSP má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle. Nadväzne v bode 21 svojho uznesenia najvyšší súd stručne sťažovateľovi vysvetlil, že po vyhodnotení dôkazov súdmi nižších inštancií v ich vzájomných súvislostiach je záver o skončení sporného pracovného pomeru k 31. decembru 2017 logický a jasný.

14. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu nepatrí právo účastníka konania (dotknutej osoby) dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Ústavnému súdu zásadne neprislúcha hodnotiť vykonané dôkazy (výsluchy svedkov, znalecké dokazovanie a iné), resp. ich dostatočnosť pre rozhodnutie všeobecného súdu vo veci samej, keďže takýto postup ústavného súdu by bol nielen v príkrom rozpore s právomocami ústavného súdu, ale popieral by základnú zásadu ústnosti a základnú zásadu bezprostrednosti súdneho konania (III. ÚS 507/2012, IV. ÚS 19/2012). Pokiaľ všeobecné súdy rešpektujú ústavné garancie obsiahnuté najmä v čl. 46 až čl. 50 ústavy, ústavný súd v zásade nie je oprávnený znovu „hodnotiť“ hodnotenie dôkazov realizované všeobecnými súdmi, a to dokonca ani vtedy, keby sa s hodnotením sám nestotožňoval (II. ÚS 593/2011, III. ÚS 230/2012, III. ÚS 373/2015).

15. Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľove námietky nie sú spôsobilé zvrátiť závery najvyššieho súdu.

16. Nedôvodnou je sťažovateľova kritika odkazu všeobecných súdov na jeho dôkazné bremeno. Nemožno zabúdať, že sťažovateľ vystupoval v civilnom spore ako žalobca, a teda primárne dôkazné bremeno týkajúce sa skutočností podporujúcich ním uplatnené právo ležalo na ňom. Svoju dôkaznú povinnosť plnil predložením dôkazov o vzniku pracovného pomeru v novembri 2016. Avšak na to reagoval žalovaný protiargumentáciou o zániku pracovného pomeru, pričom toto tvrdenie preukazoval navrhnutými dôkazmi. Sťažovateľ sa nesprávne upína na spochybenie preukázania náležitosti ústnej dohody o skončení pracovného pomeru spočívajúcej v určení dňa, kedy ku skončeniu malo dôjsť. Ústna forma právneho úkonu vnáša do jeho obsahu prvok neistoty, preto v prípade sporu je úlohou súdu objasniť obsah ústne uzavretého právneho úkonu dostupnými dôkazmi, pokiaľ ich strana sporu navrhne. Žalovaná tak urobila, pričom nenavrhol len svedecké výpovede, ale aj dôkazy listinami. Neobstojí preto námietka sťažovateľa, podľa ktorej svedecké výpovede jednoznačne neoznačili 31. december 2017 ako deň skončenia pracovného pomeru.

V konaní boli totiž vykonané aj ďalšie dôkazy, spomedzi nich odhláška sťažovateľa zo zdravotnej poisťovne, ako aj lustrácia v Sociálnej poisťovni. Tieto dôkazy podporujú záver najvyššieho súdu o absencii zmätočnosti pri ustáľovaní rozhodných skutkových okolností sporu, ku ktorým deň skončenia pracovného pomeru bezpochyby patril, keďže od neho sa priamo odvíjal záver o dôvodnosti sťažovateľom uplatnených práv.

17. Nedôvodná je aj sťažovateľova výhrada voči údajnej požiadavke súdov konajúcich v jeho spore, aby preukazoval negatívne skutočnosti. Okresný súd v odôvodnení svojho rozsudku (bod 16.2) veľmi výstižne naznačil, že sťažovateľ neposkytol žiadnu presvedčivú odpoveď (a náležite preukázanú dôkazmi), prečo sa od 1. januára 2018 ani raz neozval žalovanej na účel výkonu práce; prečo sa ani raz osobne nedostavil na pracovisko vo svoj najbližší pracovný deň; prečo si nepreberal písomnosti od žalovanej, ktoré mu boli riadne doručované a mal ich vo sfére svojej dispozície; prečo nechal svoj pracovný telefón pred vianočnými sviatkami v roku 2017 v kabíne kamióna a už sa preň nevrátil, hoci išlo o jediný prostriedok ich vzájomnej komunikácie (čím v podstate akúkoľvek ústnu vzájomnú komunikáciu sám zmaril), a ako sa chcel inak dozvedieť, kedy sa má dostaviť do práce, ak tento pracovný telefón nechal v kabíne kamióna, iný súkromný kontakt na seba žalovanej nenechal a žiadne od nej zasielané písomnosti si nepreberal. Súdy teda od sťažovateľa neočakávali, že bude preukazovať negatívnu skutočnosť (neskončenie pracovného pomeru), ale naopak, požadovali, aby sťažovateľ preukázal svoje chápanie obsahu rozhovoru, ku ktorému došlo 22. decembra 2017. Ak by toto dôkazné bremeno sťažovateľ uniesol, mohlo dôjsť k účinnému spochybneniu konsenzuálnosti o skutočnom obsahu prejavov vôle uskutočnených v onen deň. Keďže však k uneseniu dôkazného bremena sťažovateľa v tejto otázke nedošlo, súdom neostávalo iné, než sa prikloniť k verzii obhajovanej žalovanou, keďže táto bola podporená dôkazmi, ktorá v ich súhrne odôvodňuje logiku záveru o skončení pracovného pomeru k 31. decembru 2017.

18. Napokon ani sťažovateľovo vysvetľovanie jeho konkludentného správania (odovzdanie papierov z jazdy, vypratanie vozidla) nezakladá dôvodnosť ústavnej sťažnosti. Aj k tejto otázke okresný súd v bode 12.2 svojho rozsudku hodnotiaco uviedol, že ak sťažovateľ nechal v nezamknutej kabíne kamióna kľúče od kamióna, na ktorom pravidelne jazdieval a vykonával dohodnutú prácu, ak nechal v kabíne kamióna kľúče od areálu, kde bol kamión odstavený a do ktorého sa pri plnení pracovných úloh potreboval fyzicky dostať, a ak nechal v kabíne kamióna svoj pracovný telefón, na ktorom býval kontaktovaný žalovanou na účely výkonu práce, potom z logiky i povahy veci tieto skutočnosti skôr svedčia o správaní osoby, ktorá si je vedomá, že jej pracovný pomer už ďalej pokračovať nebude.

19. V popísanom obraze skutkovej stránky sťažovateľom vedeného sporu podľa názoru ústavného súdu nevyznieva záver najvyššieho súdu o absencii skutkového pochybenia, ktoré by malo za následok zmätočnosť odvolacieho rozsudku krajského súdu, ako ústavne neudržateľný. Konštatovanie najvyššieho súdu, podľa ktorého hodnotenie vykonaných dôkazov konajúcimi súdmi a následne prijaté skutkové závery nevykazujú žiadne znaky svojvoľnosti, nelogickosti či zrejmeho omylu, je ústavne nespochybniteľné.

20. Prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie by nebolo spôsobilé viesť k vyhovujúcemu výroku meritórneho nálezu. Ústavná sťažnosť je preto zjavne neopodstatnená podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde a ako takú ju ústavný súd odmietol.

21. Odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku má za následok, že je bez významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa vznesenými v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci, priznanie finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. januára 2024

Robert Šorl
predseda senátu